

Beslutningsforslag nr. B 120. Fremsat den 28. marts 1996 af Keld Albrechtsen (EL) og Søren Søndergaard (EL)

Forslag til folketingsbeslutning om dansk nej til EU-våbenmarked

- Folketinget opfordrer regeringen til i EU's Ministerråd og på EU's regeringskonference
- at nedlægge veto imod ethvert forslag om at begrænse medlemsstaternes rettigheder efter Maastricht-Traktatens artikel 223,
 - at nedlægge veto imod ethvert forslag, som begrænser medlemsstaternes ret til selvstændigt at fastsætte regler om kontrol med våbenproduktion og våbeneksport,
 - at nedlægge veto imod enhver anvendelse af EU's midler til militære formål, herunder til forskning vedrørende og udvikling af våben og krigsmateriel,
 - samt at nedlægge veto imod ethvert forslag om EU-standardisering af medlemslandenes våbenproduktion.

Bemærkninger til forslaget

Europa-Kommissionen fremlagde den 25. januar 1996 en »Meddelelse om Kommissionens planer for en europæisk forsvarsmaterielpolitik«, den såkaldte Bangemann-plan. Den går i korthed ud på følgende:

Efter den kolde krigs afslutning er der sket en række nedskæringer i den vestlige forsvarsalliances udgifter til militære nyanskaffelser, og dette har medført en krise for de mange forskellige fabrikker, som producerer militært udstyr af den ene eller anden art. Det har gjort det sværere for den europæiske forsvarsindustri at klare konkurrencen med USA, og derfor har det medført og vil medføre yderligere fald i produktionen og dermed arbejdsløshed i de pågældende industrier. Europa-Kommissionen vil arbejde for, at der bliver opretholdt en konkurrencedygtig europæisk forsvarsindustri. Derfor foreslår Kommissionen, at der bliver skabt et sammenhængende europæisk marked og en dertil svarende industri for at kunne klare konkurrencen på det globale verdensmarked.

De forskellige forslag i Kommissionens meddelelse går ganske enkelt ud på, at hele den europæiske våbenindustri skal omfattes af reglerne i det indre marked, og at våbenproduktionen i EU-landene skal udbydes i fri licitation. Kommissionens synspunkt er det enkle, at et fælles europæisk våbenmarked er nødvendigt for at klare konkurrencen med de store amerikanske våbenfirmaer. Uden et fælles våbenmarked i EU vil de europæiske våbenfirmaer bukke under for konkurrencen på et vigende marked.

Derfor mener Europa-Kommissionen også, at EU skal gå aktivt ind med støtte til forskningsprogrammer i forhold til rustningsindustrien. Dette fordi det vil være svært for det enkelte land/firma at afsætte de tilstrækkelige økonomiske midler til nye »forældede« militære projekter, som kan konkurrere både på pris og kvalitet med tilsvarende amerikanske.

Kommissionens forslag er imidlertid i direkte strid med artikel 223 i Maastricht-Traktaten. I det notat (bilag 441 - alm. del), som Europaudvalget har modtaget fra Udenrigsministeriet, og som er en opsummering af Kommissionens meddelelse, står der: »Det er den foreløbige vurdering, at visse lande ønsker at

fremme en drøftelse om opblødning af bestemmelsen i Traktatens artikel 223. Denne bestemmelse giver medlemslandene mulighed for i visse situationer at fastsætte regler, som kan beskytte national produktion af våben, ammunition og krigsmateriel. Overvejelser om sådanne traktatændringer vil selvsagt først være relevante på regeringskonferencen.«

I et notat fra Udenrigsministeriet (bilag 535 - alm. del) står der: »På det lovgivningsmæssige område vil gennemførelsen af Kommissionens forslag betyde, at våbenloven, krigsmaterielloven og bekendtgørelsen om udførsel af varer, teknologier og knowhow med dobbelt anvendelse, som både kan anvendes civilt og militært, skal ændres.«

EU's oprustningsplaner kan få alvorlige konsekvenser for Danmark på i hvert fald to områder: For det første vil et indre våbenmarked betyde, at danske underleverandører via EU-licitationer frit vil kunne undergrave kontrollen med dansk våbeneksport, og betyde, at vi ikke længere vil kunne hindre dansk deltagelse i våbeneksport til diktaturer. Forslagsstillerne er imod, at der åbnes op for, at danske firmaer skal udvikles i denne sammenhæng med henblik på at indgå i et nyt militært-industrielt kompleks på det europæiske våbenmarked. For det andet vil det på lidt længere sigt underminere den danske undtagelse, der siger, at vi ikke skal med i et fælles EU-militær eller fælles EU-forsvarspolitik.

For ud over formålet med at redde en europæisk forsvarsindustri så kobles det fra Europa-Kommissionen også klart sammen med skabelse af en generel EU-forsvars- og sikkerhedsidentitet. I rapporten står der, at »...etableringen af en europæisk sikkerheds- og forsvarsidentitet er... en langsigtet proces... men der er fare for, at hele sektorer af økonomien, som er tilknyttet de forsvarsrelaterede aktiviteter, helt vil forsvinde med yderligere massive arbejdstab til følge specielt set i lyset af den skrappe internationale konkurrence«. Et andet sted står der, at »...Europas sikkerhed afhænger af de vesteuropæiske landes kapacitet for at danne et center af stabilitet og integration... Uddybning af Den Europæiske Union til at inkludere en forsvarspolitik på lang sigt er derfor en prioritet.

Et tæt samarbejde i våbenproduktion er en nøglefaktor i forsvarspolitikken. Unionen må ikke alene implementere en fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, men også udvikle en våbenproduktionspolitik, specielt i betragtning af at nogle af medlemslandene er blandt de største producenter, eksportører og købere af forsvarsrelaterede produkter.«

Efter forslagsstillernes opfattelse er hele denne tankegang forældet. Europa-Kommissionens plan hviler på den forudsætning, at der fortsat skal oprettholdes en stor rustningsindustri, og at de europæiske lande fortsat skal indkøbe store mængder af nye våbensystemer. På denne måde er hele den vestlige verden med til at holde den militære gryde i kog – i en situation, hvor de globale og regionale konflikter, som p.t. »løses« med militære midler, kun kan løses med sociale, politiske og økonomiske midler.

Tallene i Europa-Kommissionens meddelelse viser, at EU-landenes samlede militærudgifter målt i faste priser (1990-priser) i 1985 udgjorde ca. 181 mia. US \$ og i 1994 kun var faldet til 167 mia. US \$. Lande som Frankrig, Italien, Sverige og Danmark har overhovedet ikke foretaget nogen nedrustning efter den kolde krigs afslutning. Danmark brugte i 1985 2,6 mia. US \$ til militær og i 1994 2,6 mia. US \$ (i faste 1990-priser). De tilsvarende tal for Frankrig er 40 mia. US \$ stigende til 41 mia. US \$. I Italien steg militærudgifterne fra 19,5 mia. US \$ til 23,5 mia. US \$. Tilsammen brugte de nordiske lande i 1985 ca. 13 mia. US \$ til militær, i 1994 godt ½ mia. US \$ mere. Kun i Tyskland og Storbritannien er der sket et egentligt fald i udgifterne.

Europa-Kommissionen bygger sin tankegang på en antagelse om, at der i de kommende år vil blive bortødt tilsvarende enorme summer på militær. Tankegangen stemmer overens med NATO's planer, der bl.a. går ud på, at nye medlemsstater i NATO skal

omlægge deres forsvar til vestlige standarder. I Kommissionens meddelelse understreges da også, at der skal etableres et samarbejde mellem EU's og NATO's standardiseringsbestræbelser. Og at EU's forskningsprogrammer skal koordineres med WEAG-programmerne.

Western European Armaments Group (WEAG) er en afdeling under Vestunionen (WEU), som har til opgave at sammenarbejde WEU-landenes forsvarsmaterielpolitik. I Bangemann-rapporten står der, at »... det hører til WEAG's formål at åbne de nationale forsvarsmarkeder for konkurrence, at styrke Europas teknologiske og industrielle basis i forsvarssektoren og at tilvejebringe et nærmere samarbejde på research og udvikling«. På denne måde vil Kommissionen gradvis arbejde på at gøre det til en »naturlig« udvikling, at EU optager WEU som sin militære arm – og det tekniske/ekspertmæssige samarbejde med WEAG – til at styrke Unionen som det sted, hvor både den fælles forsvars- og sikkerhedspolitik og en fælles europæisk våbenproduktion vedtages og koordineres.

Verden – der jo som bekendt inkluderer Europa – har ikke behov for en styrkelse af våbenproduktionen. Problemet med nedlæggelse af arbejdspladser på grund af svigtende salg af våben skal ikke mødes med en opprioritering af det europæiske samarbejde om fortsat krigsproduktion, men med en langsigtet omlægning af våbenproduktionen til andre formål. Det er i forvejen slemt nok, at Unionen har den grænseløse vækst som sit fornemste mål, men at den samme Union nu også vil til at stå for rustningsindustriens kamp for at overleve og være leveringsdygtig i krigsmateriel, er bare for meget. Vi mangler bare at få at vide, at denne våbenproduktion skal ske på en »bæredygtig forsvarlig måde«, for at gøre det hele så absurd som muligt.